

Strategi för Formas roll inom skogsområdet

R7:2024
ISBN 978-91-540-6212-6
Dnr 2024-01163

Stockholm, 2024-06-17

Förord

Världen, EU och Sverige står inför komplexa utmaningar både i skogen och i samhället. Skogar kan spela en viktig roll för ekonomi, klimat, försörjningstrygghet, biologisk mångfald och människors välmående och livskvalitet. De olika förväntningarna på skogen kan innebära möjligheter till synergier, men de kan även föra med sig målkonflikter. De har också betydelse för utvecklingen av skötsel, styrning och förvaltning av skogen, liksom användningen av dess resurser. En stärkt kunskapsgrund kan möjliggöra fortsatt utveckling, så att skogen på olika sätt kan möta samhällets många behov både idag och imorgon.

Under kommande år avser vi på Formas att fördjupa och stärka våra insatser inom skogsområdet. Vi har därför tagit fram en strategi för Formas roll på skogsområdet. Strategin är avsedd att vägleda Formas insatser och aktiviteter på området, nationellt såväl som internationellt, under de närmaste åren.

Vi på Formas vill framföra ett varmt tack till de forskare och andra aktörer som spelat in kunskapsbehov i vår enkät som gick ut under hösten 2023. Vi vill även rikta ett särskilt tack till Formas rådgivande grupp för skogsområdet som i olika skeden har bidragit med värdefulla inspel och reflektioner, som hjälpt lägga grunden för denna strategi.

Stockholm, juni 2024

Johan Kuylentierna
Generaldirektör, Formas

Sammanfattning

Skogens många olika nyttor i samhället har blivit en allt viktigare fråga. Forskning och innovation har en central roll för att lägga grunden för utvecklingen framåt. Formas som statligt forskningsråd för hållbar utveckling inom miljö, areella näringar och samhällsbyggande finansierar forskning inom skogsområdet. För forskning inom skogsområdet är finansieringslandskapet i Sverige relativt brett och komplext. Denna strategi syftar därför till att tydliggöra var Formas medel och insatser prioriteras för att på ett strategiskt sätt komplettera övriga insatser och göra mest nytta för samhället. Strategiarbetet syftar till att skapa ett effektivt samspel i finansieringslandskapet, ge en riktning för Formas eget arbete samt skapa tydlighet och framförhållning för forskarsamhället och andra aktörer.

Det övergripande målet med Formas insatser på skogsområdet är att bygga och tillgängliggöra en allsidig och robust kunskapsgrund. Kunskapsgrunden ska kunna bidra till att stödja olika möjliga utvecklingsvägar både ute i praktiken och inom politiken. Strategins ramverk utgörs av olika uttalade formella målsättningar, strategier och lagstiftning, som Sverige ställt sig bakom, nationellt såväl som internationellt.

För att identifiera områden där Formas medel skulle kunna göra särskilt stor nytta bestod strategiarbetet av ett antal delar för att: analysera formellt uttryckta målsättningar, identifiera kunskapsbehov, samt kartlägga finansieringslandskapet, inklusive Formas befintliga finansieringsportfölj. Utifrån dessa analyser identifierades fyra prioriterade teman, utifrån vilka Formas under kommande år avser prioritera kommande tematiska utlysningar och andra typer av aktiviteter för att främja forskning, innovation och nyttiggörande. Temana omfattar (1) Skogens och skogssektorns roll för en hållbar samhällsutveckling, (2) Människan och skogen, (3) Hållbar skogsskötsel och framtidssäkrade ekosystem samt (4) Styrning och förvaltning för en mångfald av perspektiv. I utformningen av Formas insatser på skogsområdet behövs – utöver den tematiska dimensionen – också en strategisk bedömning för att göra ändamålsenliga val, till exempel gällande typ och utformning av finansieringsinstrument och kring samverkan och samskapande. Strategiarbetet kompletteras av en löpande plan för mer konkreta insatser, samverkan med andra finansierare, samt revidering, uppföljning och uppdatering. Information om mer konkreta insatser återfinns på Formas hemsida.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
1 Inledning	6
Strategins övergripande målsättning	7
2 Hur strategin tagits fram	8
2.1 Övergripande logik för att identifiera prioriterade områden för Formas	8
2.2 Målkontext	8
2.3 Identifiering av kunskapsbehov	9
2.4 Kartläggning av finansieringslandskapet och Formas egen finansieringsportfölj	9
3 Formas fyra prioriterade teman på skogsområdet	12
3.1 Skogens och skogssektorns roll för en hållbar samhällsutveckling	13
3.2 Människan och skogen	13
3.3 Hållbar skogsskötsel och framtidssäkrade ekosystem	14
3.4 Styrning och förvaltning för en mångfald av perspektiv	14
4 Strategins insatser, utveckling och uppföljning	15
4.1 Utformning av insatser med avstamp i strategin	15
4.2 Kommande insatser med avstamp i strategin	15
4.3 Strategins utveckling och uppföljning	15

1 Inledning

Skogens många olika nyttor och värden för samhället har blivit en allt viktigare fråga, i Sverige, inom EU och globalt. Det finns många anspråk på skogen från olika delar av samhället, vilket lett till en ökande komplexitet och gradvis har skapat spänningsfält kring skogens förvaltning och hur skogen och skogsråvaran ska användas. Inom EU pågår flera policyprocesser inom ramen för EU:s gröna giv med stark bäring på skogsområdet, såsom EU:s nya skogsstrategi, naturrestaureringsförordningen och förordningen om markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk, den så kallade LULUCF-förordningen. Även i Sverige sker mycket arbete kring möjliga utvecklingsvägar i skogspolitiken, med flera pågående regeringsuppdrag hos sektorsmyndigheter.

Formas är ett statligt forskningsråd för hållbar utveckling. Vi finansierar forskning och innovation inom våra tre ansvarsområden: miljö, areella näringar och samhällsbyggande. Under de senaste åren har Formas finansierat skogsrelaterad forskning med mellan cirka 120 och 250 miljoner kronor per år. För att fördjupa och stärka Formas insatser och roll inom skogsområdet, har vi tagit fram denna strategi.

Formas ser tre huvudsakliga syften med att ta fram en strategi:

1. **Effektivt samspel i finansieringslandskapet.** Finansieringslandskapet inom skogsområdet i Sverige är brett och relativt komplext, med flera statliga finansiärer såväl som omfattande finansiering från större stiftelser och inom ramen för skogsindustrins egen verksamhet. Det är därför värdefullt att identifiera var Formas på ett strategiskt sätt kan komplettera övriga insatser och verka som en katalysator för att stimulera kunskapsutvecklingen på området. Att specificera och kommunicera Formas roll och prioriteringar på skogsområdet utgör också en grund för ett tydligare och mer effektivt samspel i hela systemet av finansiärer, både nationellt och i internationella samarbeten.
2. **Riktning för Formas eget arbete.** Strategin bidrar till att säkerställa en långsiktighet och en samsyn inom myndigheten och utgör ett avstamp och ett stöd i utformningen av en rad olika typer av insatser på området. Strategin ger också en ökad trygghet och transparens i samband med inspel från myndigheten till olika processer, så som propositioner, utredningar och gemensamma forskningsagendor i internationella samarbete.
3. **Tydlighet och framförhållning för forskarsamhället och andra aktörer.** En tydligare bild av Formas prioriteringar, arbetssätt och en mer konkret plan för kommande insatser från Formas sida, med en ökad detaljnivå i närtid, ger en långsiktighet för forskarsamhället och andra intressenter. Det möjliggör också ett mer systematiskt och inkluderande arbete med att inhämta inspel från forskare och andra samhällsaktörer vid revideringar av strategin och utvecklingen av specifika insatser. På ett mer övergripande plan kan detta bidra till välutvecklade forskningsansökningar och mer ändamålsenlig forskning.

Formas ser att en bredd av olika insatser är nödvändig. Förutom att stärka forskning och innovation inom centrala frågor kommer vi arbeta med nyttiggörande, syntes av befintlig kunskap och dialogprocesser, i nära samarbete med övriga finansiärer och sektorsmyndigheter. Formas arbetar också aktivt med det nya EU-partnerskap som planeras inom skogsområdet, där våra

nationella insatser länkas och bidrar till gemensamma prioriteringar på EU-nivå. I Formas insatser på området ligger också ett statligt ramanslag till verksamheten vid Skogforsk på drygt 50 miljoner kronor per år.

Innehållet i Formas skogsstrategi har förankrats och fastställts av Formas Forskarråd.

Strategins övergripande målsättning

Det övergripande målet med Formas insatser på skogsområdet är att bygga och tillgängliggöra en allsidig och robust kunskapsgrund. Kunskapsgrunden ska kunna bidra till att stödja olika möjliga utvecklingsvägar både ute i praktiken och inom politiken.

---

2 Hur strategin tagits fram

2.1 Övergripande logik för att identifiera prioriterade områden för Formas

Strategins ramverk utgörs av olika uttalade formella målsättningar, strategier och lagstiftning, som Sverige ställt sig bakom, nationellt såväl som internationellt.

För att få största möjliga nytta av Formas tillgängliga resurser för området fokuseras Formas insatser mot områden där samtliga av nedanstående aspekter är uppfyllda:

- Det finns formellt uttryckta målsättningar, strategier/agendor eller lagar som rör det aktuella området såväl som Formas ansvarsområden.
- Det finns ett tydligt glapp mellan nuläge och ”önskat läge” samt att en ofullständig kunskapsgrund bidrar till detta glapp.
- Det görs begränsade insatser i finansieringslandskapet som helhet i förhållande till identifierade behov.

För att identifiera dessa områden bestod strategiarbetet av ett antal delar för att: (1) analysera formellt uttryckta målsättningar, (2) identifiera kunskapsbehov, samt (3) kartlägga finansieringslandskapet, inklusive Formas befintliga finansieringsportfölj.

2.2 Målkontext

Strategin tar avstamp i de nationella, europeiska och globala mål som Sverige har åtagit sig och som berör skogsområdet. Detta inkluderar formellt uttryckta samhällsmål som återfinns i nationella mål, strategier, lagar (på nationell och EU-nivå), överenskommelser och andra typer av politiska åtaganden som Sverige har ställt sig bakom.

Centrala målsättningar som Formas strategi syftar till att bidra till är de svenska skogspolitiska målen (i skogsvårdslagen, skogspropositioner och strategin för Sveriges nationella skogsprogram), det nationella miljökvalitetsmålet Levande skogar samt EU:s gemensamma skogsstrategi. Utöver dessa ser vi även flera bredare samhällsmål med direkt bäring på skog och skogsbruk: övriga nationella miljökvalitetsmål, Agenda 2030-målen, EU:s gröna giv, EU:s och Sveriges bioekonomistategier, Parisavtalet, och det globala Kunming–Montreal-ramverket för biologisk mångfald. Även lagstiftning relaterad till dessa mål ingår, såsom LULUCF-förordningen, naturrestaureringsförordningen, samt art- och habitatdirektiven.

I strategiarbetet har vi även tagit i beaktande ytterligare närliggande målsättningar och strategier med tydlig direkt eller indirekt relevans för skogsområdet, exempelvis gällande besöksnäring, hållbar regional utveckling, avskogning, klimatanpassning, vatten, samt jord- och markhälsa.

På ett övergripande plan ser vi att flera av dessa målsättningar överlappar, hänger samman och påverkar varandra. En viktig roll för Formas strategi är att förmå hantera även dessa tvärgående aspekter och de utmaningar och möjligheter som kommer av att möta flera mål och deras synergier och målkonflikter samtidigt.

Utöver att bidra till att uppfylla befintliga politiska mål, strävar Formas strategi på skogsområdet också till att uppmuntra till forskning som ser längre och har förmåga att även ifrågasätta, forma och förändra rådande målsättningar. Utlysningar och andra aktiviteter inom strategin skall därför främja en mångfald av forskningsansatser och perspektiv, för att bidra till en mer heltäckande förståelse av de komplexa utmaningar och möjligheter som rör skogen.

2.3 Identifiering av kunskapsbehov

Hur långt det är kvar till ”önskat läge” inom olika målområden analyserades dels genom olika underlag kring måluppfyllelse (såsom miljömålsuppföljningar), dels genom kunskaps- och utvecklingsbehov som uttrycks i olika former av dialoger med samhällsaktörer, och dels genom en aktiv och löpande omvärldsbevakning på området. I detta arbete är det viktigt att förmå skilja mellan genuina kunskapsbehov, där Formas insatser på olika sätt kan föra utvecklingen framåt, och områden och utmaningar där istället andra typer av insatser och avvägningar behöver vidtas av olika aktörer i samhället.

För att på ett brett och öppet sätt samla in tankar om kunskapsbehov och andra medskick till Formas i arbetet med att ta fram en strategi för skogsområdet, skickades en enkel och öppet formulerad enkät ut genom Formas nyhetsbrev under hösten. Totalt inkom 111 svar, varav merparten från personer vid universitet, högskolor och forskningsinstitut.

I och med initierandet av skogsstrategin sattes en rådgivande grupp samman, för att stödja utvecklingen och implementeringen av Formas strategi på området, och att kunna utgöra en nationell referensgrupp för det kommande EU-partnerskapet inom skogsområdet. Gruppen består i dagsläget av 14 personer och dess sammansättning följer den så kallade quadruple helix-modellen för samverkan, med representation från akademi, myndigheter, näringsliv och civilsamhälle. Den rådgivande gruppen är en viktig länk i ett mer systematiskt samskapande, och har gett medskick på ett mer övergripande plan kring kunskapsbehov för Formas strategi och insatser på området.

Detta kompletteras också av en aktiv och bred omvärldsbevakning genom seminarier, publikationer och genom att följa relevant policyutveckling nära.

2.4 Kartläggning av finansieringslandskapet och Formas egen finansieringsportfölj

En övergripande bild av det bredare finansieringslandskapet inom skogsområdet behövs både för att mejsla fram Formas roll i systemet och för att kunna identifiera områden där begränsade insatser, i förhållande till behov, görs i finansieringslandskapet som helhet. Därför gjordes dels en analys av Formas egen portfölj av finansierad forskning på området, dels en kartläggning av skogsrelaterad forskning finansierad av svenska statliga finansiärer (utöver Formas), och på ett övergripande plan av även EU, samt stiftelser och näringslivet i Sverige.

Formas finansiering av skogsrelaterad forskning har under åren 2018–2023 varierat mellan cirka 120 och 250 miljoner kronor per år (Figur 1).

Figur 1. Formas finansiering av skogsrelaterad forskning över åren 2018–2023.

Formas utlysningar i stapeln visar medel för finansierade skogsrelaterade projekt i Formas forskarinitierade och tematiska utlysningar. Tematiska utlysningar med fokus på skogsområdet hölls år 2021 och 2022, därav den högre finansieringen i Formas utlysningar de åren. Den delen av stapeln representerad av *Skogforsk* innefattar Formas statliga ramanslag till Skogforsk på cirka 50 Mkr per år. *Tandem Forest Values* visar de Formas-medel som under åren 2018, 2020, och 2022 gått till tematiska utlysningar inom Tandem Forest Values, vilket är ett bilateralt forskningssamarbete mellan Sverige och Finland.

Tillsammans gav de båda kartläggningarna framför allt en översiktlig bild av fördelningen av medel mellan olika discipliner och mellan sju övergripande tematiska områden¹ inom skogsrelaterad forskning, hos Formas samt hos andra (främst statliga) finansörer.

För den skogsrelaterade forskning som **Formas** finansierat 2018–2023 visade kartläggningen att:

- Naturvetenskap (52%), följt av lantbruksvetenskap (22%) och samhällsvetenskap (16%) är de discipliner som är mest förekommande av Formas skogsrelaterade projekt. Tillsammans utgör de cirka 90% av det totala antalet skogsrelaterade projekt.
- Medicin och hälsovetenskap, följt av humaniora och konst är de discipliner som är minst förekommande av Formas skogsrelaterade projekt. Tillsammans utgör de cirka 2% av projekten.

¹ (1) Skogsskötsel och skogsskador, (2) Klimat, (3) Ekologi och vatten (inklusive biologisk mångfald, restaurering, m.m.), (4) Förädling av träråvara, marknad, lönsamhet och träbyggande, (5) Genetik, digitalisering och övervakning av skog, (6) Policy, förvaltning, rådgivning och markanvändningsfrågor, (7) Andra användningsområden av skog, urfolksrätt, allemansrätt och rekreation.

- När det gäller övergripande tematiska områden har flest projekt berört *ekologi och vatten* (inklusive biologisk mångfald, restaurering), följt av ämnen inom *skogskötsel och skogsskador* samt *klimat*. Tillsammans utgör de cirka 60% av projekten.
- När det gäller övergripande tematiska områden har minst antal projekt berört ämnen inom *andra användningsområden av skog, urfolksrätt, allemansrätt och rekreation*. Det utgör cirka 7% av projekten.

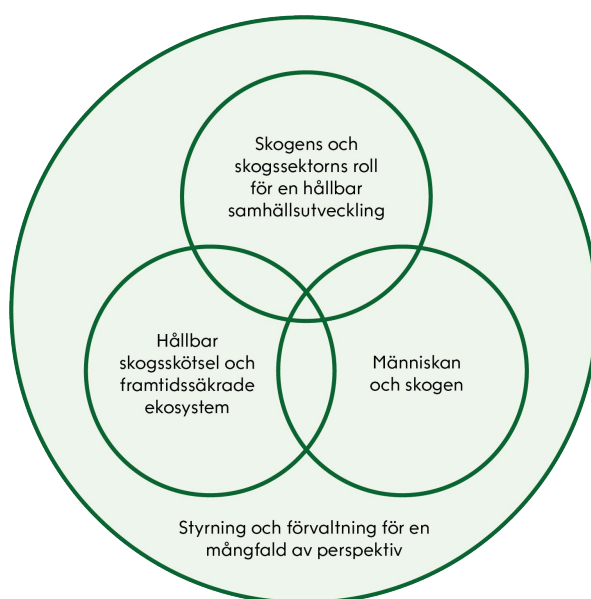
För den skogsrelaterade forskning som finansierats av (främst) **andra statliga finansiärer** under åren 2020–2022 visade kartläggningen att:

- Teknik följt av naturvetenskap är de discipliner som är mest förekommande bland projekten. Tillsammans utgör de cirka 85% av de totala beviljade medlen.
- Medicin och hälsovetenskap samt humaniora och konst, följt av samhällsvetenskap, är de discipliner som är minst förekommande. Tillsammans utgör de cirka 2% av de totala beviljade medlen.
- När det gäller övergripande tematiska områden har flest projekt berört ämnen inom *förädling av träråvara, marknadsfrågor, lönsamhet och träbyggande*, följt av ämnen inom *genetik, digitalisering och övervakning av skog*. Tillsammans utgör de drygt 60% av de totala beviljade medlen.
- När det gäller övergripande tematiska områden har minst antal projekt berört ämnen inom *andra användningsområden av skog, urfolksrätt, allemansrätt och rekreation*. Tillsammans utgör de mindre än 1% av de totala beviljade medlen.

3 Formas fyra prioriterade teman på skogsområdet

I Formas skogsstrategi identifieras fyra prioriterade teman (Figur 2), som tillsammans bildar ett ramverk över centrala områden som ska vägleda Formas insatser och aktiviteter på skogsområdet under de närmaste åren. De prioriterade temana är:

- Skogens och skogssektorns roll för en hållbar samhällsutveckling
- Människan och skogen
- Hållbar skogsskötsel och framtidssäkrade ekosystem
- Styrning och förvaltning för en mångfald av perspektiv

Figur 2. Formas fyra prioriterade teman på skogsområdet.

Inom dessa prioriterade temaområden planeras sedan utlysningar och andra typer av insatser och aktiviteter genomföras, med inriktning mot hela eller delar av ett eller flera temaområden. Temana ska inte ses som åtskilda utmaningar utan prioriterade kunskapsbehov kan beröra flera teman. Formas insatser kan därmed komma att behandla mer än ett av temana och kan även anordnas i samverkan med andra forskningsprogram och finansiärer. I Formas verktygslåda för instrumentering av olika insatser ingår en stor bredd av möjliga insatser, från forskningsprojekt av olika storlek och längd (inklusive grundforskningsnära projekt), syntesstudier, forskarskolor, policy labs, dialoger, nätverks- och mobilitetsstöd, samt stöd till innovation och insatser för nyttiggörande och kommunikation. Nedan beskrivs temana på ett övergripande och öppet sätt, för att ge plats för flera olika aspekter beroende på infallsvinkel. Temana är avsedda att täcka en bredd av perspektiv, medan konkreta utlysningar och andra insatser kan komma att täcka mer specifika och avgränsade områden. Formas fyra teman grundar sig i analys av målkontexten för strategin, identifieringen av kunskaps- och utvecklingsbehov inom skogsområdet genom dialoger med samhällsaktörer, samt en aktiv och

löpande omvärldsbevakning på området. Dessa utgångspunkter har sedan ställts i relation till befintliga nationella satsningar inom skogsrelaterad forskning, inklusive Formas egna satsningar, så att Formas insatser på ett ändamålsenligt och effektivt sätt kan komplettera den forskning som finansieras i systemet som helhet.

3.1 Skogens och skogssektorns roll för en hållbar samhällsutveckling

Temat fokuserar på de viktiga och komplexa roller som skogen och skogssektorn spelar för samhället och för en hållbar samhällsutveckling. Många frågor inom temat handlar om systemperspektiv på skogen, vad vi använder – och vill använda – skogen och dess tjänster och produkter till, och hur skogen och skogssektorns roller påverkas av utvecklingen inom andra sektorer och i andra länder.

I detta tema ingår olika typer av insatser kring skogssektorns, och den bredare bioekonomins, förändring och utveckling. Det kan handla om råvarans användning till olika områden och genom hela värdekedjan (inklusive restströmmar och cirkularitet), samt förändringar i produktmixen, exempelvis mot ökade förädlingsvärden och klimatnytta. Det kan också handla om utveckling av skogens andra ekosystemtjänster för olika samhällsmål. Här ingår även hur skogsskötselssystem och metoder anpassas och förändras utifrån den utveckling som sker inom skogssektorn och i samhället.

Skogen, såväl som skogsbruket och skogssektorn i stort, påverkas också av utvecklingen inom andra sektorer och i andra länder. I temat ingår frågor kring kopplingar och samverkan mellan skogens och olika sektors utveckling, till exempel industriutvecklingen i norra Sverige och inom energiområdet, såväl som utvecklingen i andra länder (sett ur flera bredare perspektiv, så såsom markanvändning, policyutveckling och geopolitik). Det kan också beröra exempelvis handelsflöden, värdekedjor och konsumtion.

Temat innefattar även drivkrafter och ramverk för utvecklingen, såväl som systemgränser, scenarier och möjligheter och hinder för olika utvecklingsvägar.

3.2 Människan och skogen

Skogar kan ses som socioekologiska och socioekonomiska system, där skogen påverkas av det vi människor gör, och där vi och våra samhällen också påverkas av skogen. Detta tema fokuserar på samspelet mellan människa och skog, med fokus på skogens betydelse för människors liv samt hur mänskliga drivkrafter påverkar skogen och hur skogen förvaltas.

I temat ingår skogens betydelse och värden för människor och samhällen över hela landet, på landsbygden och tätortsnära. Det kan handla om lönsamhet, sysselsättning, utveckling och försörjning på landsbygden. Det kan handla om skogens roll för människors fysiska och psykiska hälsa och välmående. Och det kan handla om kopplingar mellan skog och kultur, identitet, tradition, och om upplevelser och turism. Temat kan också innehålla frågor kring hur olika skogsskötselmetoder påverkar och samspelar med dessa faktorer. Temat rymmer även frågor kring traditionellt brukande, renskötsel, urfolksfrågor, samt kulturhistoriska aspekter med koppling till skogen.

Temat handlar också om mänskliga faktorer och drivkrafter bakom beslutsfattande kring skogen, exempelvis hos skogsägare, längs värdekedjan (inklusive företag och finansaktörer), i förvaltning

och hos politiker. Det kan innefatta incitament, förväntningar, värderingar, förutsättningar, traditioner, kunskap, intressekonflikter, rådgivning och organisatoriska aspekter. Det kan också handla om marknadsmekanismer och möjligheter till alternativa inkomstkällor eller affärsmodeller för markägare såväl som genom värdekedjan. Exempel på detta kan vara vindkraft, naturturism, ökade förädlingsvärden och en bredd av produkter från skogen, såväl som certifiering, bio- och kolkrediter eller andra innovativa marknadsmekanismer.

3.3 Hållbar skogsskötsel och framtidssäkrade ekosystem

För att skogen fullt ut ska kunna spela en roll för en mångfald av samhällsmål, behövs fortsatt utveckling av hållbar skogsskötsel och framtidssäkrade ekosystem. Kunskapsbehov inom detta tema spänner över en bredd av områden, från grundläggande biologiska och ekologiska processer, via skogsskador, skogsskötsel, ny teknik och klimatanpassning, till samhällets beredskap.

Temat omfattar skogsskador och hot från exempelvis skadegörare, extremväder, viltbete och invasiva arter. Åtgärder för ökad resistens och resiliens är centrala, liksom möjligheter i ny teknik (inklusive genetik, datahantering och AI), samt restaurering. Temat behandlar också olika nexus, såsom det mellan produktion, biologisk mångfald och klimatnytta/anpassning. Här ingår även skogsskötsel under förändrade klimatförutsättningar, och klimatanpassning av naturvårdsåtgärder. Temat innefattar också osäkerheter kring skogens utveckling och klimatnytta i ett förändrat klimat, samt kring klimatnyttan hos äldre skogar.

I temat ingår också samhällets – såväl som olika aktörers – kapacitet och beredskap för att hantera risker och kriser. Det kan exempelvis handla om policy, juridik och kapacitet för hantering av skogsskador, såväl som prognoser, scenarier och skogsövervakning.

3.4 Styrning och förvaltning för en mångfald av perspektiv

Samhällets olika anspråk och förhoppningar på skogen för med sig komplexa utmaningar kring hur styrning och förvaltning kan bemöta en mångfald av perspektiv. För att öka sannolikheten att skogen och dess värden, produkter och tjänster kan bidra till att uppfylla samhällets olika mål, finns bland annat behov av kunskapsutveckling och nyttiggörande av kunskap kopplat till olika aspekter av styrning och förvaltning av skogen. Detta tema illustreras visuellt (i Figur 2) som att det omsluter övriga teman i form av en cirkel, eftersom det har inslag som är relevanta för samtliga teman, såsom styrmedel, kunskapsunderlag, och samspelet mellan olika aktörer.

I temat ingår beslutsfattande, juridik, planering och olika typer av styrmedel. Det kan exempelvis handla om äganderätt och ägandestrukturer, allemansrätt, urfolksrättigheter, maktbalanser och hantering av ”common goods”. Temat innefattar flermålsstyrning, adaptiv förvaltning och organisatoriska aspekter, inklusive samspelet mellan olika typer av markägare och aktörer längs hela värdekedjan, såväl som inom förvaltning, styrning och policy på svensk, EU- och internationell nivå.

Temat berör även planering ur ett landskapsperspektiv och markanvändning för flera samhällsmål, såsom renskötsel, vindkraft, vattenförvaltning, biologisk mångfald, jakt- och viltförvaltning, turism, civilförsvaret och beredskapsfrågor. Här ingår även frågor kring kunskapsunderlag, exempelvis för planering och förvaltning, inklusive risker och möjligheter med digitalisering och AI.

4 Strategins insatser, utveckling och uppföljning

4.1 Utformning av insatser med avstamp i strategin

I utformningen av Formas insatser på skogsområdet görs – utöver den tematiska dimensionen – också en strategisk bedömning för att göra ändamålsenliga val gällande (1) typ och utformning av finansieringsinstrument, (2) hantering av utmaningar och frågeställningar med internationella dimensioner och värdet av internationella samarbeten, och (3) samverkan och samskapande med en bredd av samhällsaktörer från akademi, myndigheter, näringsliv och civilsamhälle i utvecklingen av insatser och i nyttiggörande. Dessa bedömningar görs i samtliga faser av utformningen av respektive insats, där så är relevant.

4.2 Kommande insatser med avstamp i strategin

För information om aktuella, samt genomförda, utlysningar, projekt, kommunikationsaktiviteter, samverkan och andra aktiviteter kopplade till skogsstrategins prioriterade temaområden, besök Formas webbplats (www.formas.se).

4.3 Strategins utveckling och uppföljning

Strategin och dess konkreta insatser kommer att uppdateras, utvecklas, följas upp och utvärderas. För planeringen av konkreta insatser hålls en regelbunden dialog framför allt med Vinnova och Energimyndigheten för att stämma av våra respektive planerade insatser på området, samt vid behov även med Vetenskapsrådet, Mistra, Skogssällskapet och berörda sektorsmyndigheter. På samma sätt som en överhörning och samordning sker i finansieringslandskapet i stort, hålls också regelbundna strategiska avstämningar med Formas fyra nationella forskningsprogram och övriga närliggande tematiska områden. Där det stärker en viss planerad insats, exempelvis där en fråga kräver en stor tematisk bredd över flera sektorer och discipliner, kan insatsen komma att samfinansieras eller samarrangeras mellan flera programområden.

Strategin och dess prioriterade teman bör uppdateras regelbundet, exempelvis vart tredje år, och utvärderas på lämpligt sätt för att vägleda utveckling och revidering. Specifika insatser och genomförda aktiviteter följs därutöver upp löpande i enlighet med Formas uppföljning av finansieringsportföljen som helhet. När en längre tid förflutit kan även olika former av samhällseffekter av genomförda insatser, på exempelvis policyutvecklingen och i det praktiska skogsbruket, undersökas, till exempel med hjälp av intervjuer och så kallade *impact stories*, för att bidra till lärande och förståelse av strategins utveckling på ett mer djupgående plan.

Formas är ett statligt forskningsråd för hållbar utveckling. Vi finansierar forskning och innovation, utvecklar strategier, gör analyser och utvärderar. Våra verksamhetsområden finns inom miljö, areella näringar och samhällsbyggande. Vi genomför forskningssammanställningar som syftar till att underlätta för Sverige att nå våra miljömål. Därutöver kommunicerar vi om forskning och forskningsresultat.